

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., po — pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inseerate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 22. junija 1894.

Politiški oddelek.

Borba zoper koalicijo.

Štajarski in koroški Nemci postajajo vedno bolj nezadovoljni, ker koalicijska vlada ne napove odločne borbe proti Slovincem. Nadejali so se, da bode koalicijska vlada zmatrala za svojo prvo nalogo, da zgradi nemški most do Adrije. Mislili so se že zagotovljene, da pod koalicijsko vlado Slovenci ne dosežemo niti imenovanja kakega slovenskega sodnijskega sluge, niti pičice slovenskega pouka na kaki šoli. Bili so zagotovljeni, da je za vse večne čase zagotovljeno čisto nemško uradovanje na Koroškem ne le pri državnih in deželnih uradih, temveč tudi v zadnji hribovski slovenski kmetski občini, kajti za to bi bili že skrbeli okrajni glavarji s kaznimi.

Vlada se pa vendar neče tako odločno postaviti proti Slovincem in najbrž ima za to svoje utemeljene uzroke. Storila dosedaj za Slovence pač še ni dosti. Razsodila je le, da slovenski župani na Koroškem se ne smejo kaznovati, ako oblastvu slovenski dopisujejo in pa za okraj Brežice na Štajarskem se je imenoval slovenski okrajni nadzornik, ko je bil poprej nemški. To je pač malo, ali vendar se nemški Mihelj čuti s tem prikrajšanega v svoji narodni posesti. Posebno jih pa še jezi, da je učni minister na pol obljubil slovenske paralelke v Celji. Odredil pa do zdaj še ni, da se vpeljejo in tudi še nikakor ni gotovo, da jih dobimo.

Dne 3. t. m so se bili zbrali nemški državni in deželni poslanci iz Štajarske in Koroške, nemški župani in veljaki, da so ugovarjali zlasti nameravani osnovi celjske gimnazije. To je bilo zabavljanje proti vladi in koaliciji. Posebno je vodja nemških nacijonalcev slikal, kako sedanja vlada prizadeva Nemcem udarec za udarcem. Drugi govorniki so slikali nevarnost, ki preti od Slovincem ne le južno štajarskim, temveč tudi srednje- in gorenještajarskim Nemcem. Vsi so se vjemali v mnenju, da se koalicija ne sme več podpirati, ako v njej še nadalje

ostanejo Slovenci, ki nečejo nikakor pustiti svojih narodnih zahtev.

Nemški nacijonalci so kazali svoje želje, kako radi bi že slovenske poslance zamenili v koaliciji in se tako izmotali iz sedanje osamljenosti. Toda, kakor se kaže, se to še tako hitro ne zgodi. Prezrli so namreč, da so s svojo prusofilsko politiko se naredili nemogoče kot vladna stranka. Poleg tega pa tudi knezu Windischgrätzu ni pomagano z nemškimi nacijonalci. S Slovenci bi šel v opozicijo tudi grof Hohenwart in s tem bi se pa najbrž razrušila koalicija. Že sedaj je težko vse konservativne poslance obdržati na vladni strani, ali brez Hohenwarta bi to nemogoče postalo. Posebno za nemške konservativce bi se stališče jako premenilo. Volilci jim že sedaj zamerijo, da so pri koaliciji naj bi pa šel v opozicijo še grof Hohenwart ali se pa umaknil, bi pa mej nemškimi konservativnimi volilci utegnili zavladati občno prepričanje, da je koalicija nasprotna konservativnim načelom in radi ali neradi bi morali iti v opozicijo. Sedaj še mnogi mislijo, da koalicijska politika ne more še biti tako slaba, ako jo podpira še dolgoletni vodja konservativcev grof Hohenwart. Poleg tega pa vlada tudi ve, da nemški nacijonalci niso stranka, na katero bi se mogla opirati kaka vlada, ker še pri nemški levici niso mogli vztrajati, še pod grofom Taaffejem. Z vso njih zmernostjo bi bilo pri kraji, ko bi postali odločilen faktor koaliciji, zahtevali bi vedno, da se stori to ali ono za razširjenje nemštva mej Slovani.

Zaradi tega pa celo nemškoliberalni listi svare liberalce, da naj se ne dajo od nemških nacijonalcev motiti, da bi morda storili kak korak proti koaliciji. Glasilo barona Chlumeckega opozarja nezadovoljneže, v kako kritičen položaj pridejo liberalni Nemci, ako bi začeli opozicijo proti vladi. Sedaj levica zares lahko s svojim postopanjem premeni ves položaj. Kdo pa ve, kaj bi bilo, ko bi se razrušila koalicija. Kmalu bi se proti nji v zbornici dobila kaka večina. Pridobila bi si levica zares nekoliko popularnosti pri nekaterih ljudeh, da napravi kak prevrat, ali naposled bi jo pa le vsi zmernejši elementi obsojali,

če uniči sedanji zanjo ugodni položaj. Večina volilcev bi se naposled obrnila proti njej. Dunajski „Vaterland“ pa naravnost pozivlja nezadovoljneže, da izstopijo iz koalicije, ker zanje v njej ni mesta.

Iz povedanega se vidi, da kričanje nemških nacionalcev ne bode moglo dosti vplivati na odločbe sedanje vlade in pa koalicije. Levičarji le predobro vedo, da je le v koaliciji njih veljava in moč. Če koalicija propade, propadejo sami. Zaradi tega se pa slovenski poslanci v Hohenwartovem klubu ne smejo biti preveč skromni, temveč naj le odločno nastopajo s svojimi zahtevami. Da zaradi tega koalicija ne propade, bodo že gledali liberalci sami. Slovenci tudi nimamo v prvi vrsti interesa braniti koalicije. Če bi borba proti koaliciji imela uspeh, od tega dobička ne bodo imeli Nemci, temveč Slovani. Zaradi tega morajo vsi slovenski zastopniki baš pod koalicijo z odločnostjo zahtevati, da se uresničijo naše pravne narodne terjatve, nemških nacionalcev se nam ni bati, naj še tako kriče. Če s svojim kričanjem le prisilijo toliko levičarjev, da izstopijo iz koalicije, da propada koalicija, tem bolje za nas, kajti liberalci sami priznavajo, da je sedanji položaj le njim v korist, zatorej naj ga tudi le sami branijo.

Politični pregled.

Praški mestni magistrat je te dni bil pozval hišne posestnike, da odpravijo nemške ulične napise s svojih hiš. Namestništvo je pa ta poziv že razveljavilo in tako vprašanje o uličnih napisih ne stori nobenega koraka dalje. Namestništvo v Pragi nadaljuje upor proti samim češkim napisom, četudi je propadlo pri upravnem sodišči. S pomočjo nemških hišnih posestnikov je vprašanje o uličnih napisih spravilo z javnopravnega na zasebnopravno polje in dokler vsa ta zasebnopravna vprašanja niso rešena, pa vlada ne pusti mestni občini po svoji volji vrežati te stvari. Govorilo se je že celo o razpustu mestnega zbora, ali gospodje na Dunaji pa stvari zopet nekoliko drugače sodijo nego namestništvo v Pragi.

Samo češki tovorni listi. — V praški zbornici se je stavil nujni predlog, da se store na pristojnih mestih na Dunaji potrebni koraki, da se vpeljejo samočeški tovorni listi pri železnicah na Češkem, Moravskem in v Šleziji. O tem predlogu se pa v zadnji seji ni moglo razpravljati, ker se je bil predstavil na konec seje in so nemški člani zbornice odšli ter naredili zbornico nesklepčno, ko je stvar prišla na vrsto.

Južnotirolski Italijani. — Politično društvo za južni Tirol je zadnje dni v Tridentu imelo shod. Tega zbora so se udeležili konservativni in liberalni tirolski Italijani. Pri zborovanju se je kazala najlepša sloga. Naglašalo se je, da se južnotirolski konservativci in liberalci popolnoma vjemajo v narodnih in gospodarskih vprašanjih. Mi mislimo, da bilo tudi pri nas tako složno delovanje mej konservativno in napredno stranko mogoče, če je na Tirolskem, ko bi nekaterikom ne bili strankarski interesi več nego narodni. Kako prazno je govoričenje o tem, da se morajo duhovi ločiti, nam pač kažejo dogodki sami, ko vendar baš naši konservativni poslanci lahko tako složno postopajo še z nemškimi liberalci na Dunaji.

Bukovinski deželni predsednik dr. Kraus je šel v pokoj in vodstvo deželne vlade v Bukovini je prevzel dvorni svetnik Goess, ki je bil dosedaj pri deželni vladi v Celovci. S to spremeno so zadovoljni posebno nemški liberalci, ker je Goess odločen njih pristaš in bode gotovo v Bukovini jim pripomogel do večje veljave. To imenovanje je zopet jasno pokazalo, da

so pravi voditelji pri koaliciji nemški liberalci. Premenenje razmer v Bukovini bodo posebno čutili Rumuni, katerim je bil Kraus naklonjen in ki so se bili zadnji čas nekoliko povzdignili. Rusini pa tudi sedaj ne uživajo taci pravice, da bi mogli kaj zgubiti. Poljakov se pa novi deželni namestnik najbrž ne bode upal zatirati iz ozira na poljski klub.

Ogerski škofje. — Dunajski časopis „Reichspost“ graja ogerske škofje, da pod pretvezo minu ovirajo vsako odločno delovanje proti ogerski vladi in da je čudno, da grofa Zichy in Esterhazy nista še zgubila poguma pri mlačnosti višjih duhovnih pastirjev. Mi tukaj ne bomo razglabljali, v koliko je opravičeno to očitanje, dasi ravno sta se na cerkvene dostojanstvenike že pri svojih predlogah sklicevali že samo ministri. Pač se pa nam nekaj družega zdi posebno važnosti. Pri nas so nekateri proglašali načelo, da so škofje poklicani biti za politične vodje in da se tudi v političnih ozirih mora vse ravnati brezpogojno po njih. „Reichspost“ je razširjena tudi po Slovenskem. Zaradi tega se čudimo, da je niso začeli preganjati naši zagovorniki politične škofovske nezmotljivosti. Če pri nas kak list se upa kaj ziniti, kar se morda ne vjema z mnenjem kacega škofa, takoj se udari s cepcem po njem. Po naših skromnih mislih, imajo pa vsi škofje jednake pravice in zatorej se sme kritikovati politično delovanje vsacega ali pa nobenega, seveda v dostojni obliki.

Italija. — Crispi je pač rešil srečno sedanjo krizo, toda le navidezno. Pogajanja s politiki mu nasprotnimi so se popolnoma razbila. Nobeden ni hotel stopiti v ministerstvo drugače, kakor če Crispi da zagotovilo, da se bo vojska zmanjšala. Tega Crispi ni mogel storiti zaradi kralja, vsled česar je bil primoran Crispi sestaviti novo ministerstvo iz samih svojih pristašev. Le finančni minister Sonino je kot tak odstopil, a dobil je drug portfelj, istotako poljedelski minister. Drugi so vsi ostali stari. Novo ministerstvo je torej le za silo in brezdvomno se ne bo dolgo obdržalo. — Ko se je Crispi v soboto popoldne peljal v parlament, napadel ga je mlad delavec Paolo Lega in ustrelil nanj z revolverjem. Zadel ga ni. Crispi je dal napadalca prijeti. Lega je anarhist in je prišel v Rim iz namena, da usmrti Crispija. Govori se, da je Lega član zarote, ki ima namen ubiti Crispija. Verjetno je to prav, ker razburjenost mej ljudstvom je velika radi preostrega postopanja Crispijevega posebno ob dogodkih na Siciliji. Ko je Crispi prišel v zbornico, priredili so mu lepo ovacijo zaradi srečne rešitve. Čestitk na srečni rešitvi je dobil Crispi nebrojno. Mej drugim tudi od kralja in zastopnikov evropskih velevlastij.

Bolgarija. — Narodna stranka sedaj vladujoča na Bolgarskem, pravi v svojem glasilu „Svobodno slovo“, da je po ednoletnem boju stranke zmagala pravica nad nasilnikom. Ali boj še ni končan, kajti ni še izbrisana poslednja sled vladanja Stambula. Še se bode boriti za tlačeno zakonitost. Konečno pozivlja imenovani list vse Bolgare, kateri nočejo, da se povrne Stambulov, da se združijo pod zastavo narodne stranke v skupno delo.

Rusija. — Zadnji čas se mnogo čuje, da novozaročenka carevičeva princezinja Alice Hesenska ni posebno trdnega zdravja. Bodoča žena ruskega careviča pa mora biti brezpogojno popolnoma zdrava in rodbinski zakon Romanovov tudi prepoveduje zakon z ženo, ki ni povsem zdrava. Angleški dvorni krogi so v strahu, da bi vsled tega ne prišlo do poroke in govore, da je ta vest neresnična. Zatrjuje se pa iz gotovih virov, da je to resnica, vsled česar se res lahko še zgodi, da ne pride do poroke.

Afrika. — Vsled nenadne smrti maročanskega sultana, nastale so v Maroku precejšnje homatije. Naslednikom proglasil se je najmlajši 16letni sin sultanov. Brat njegov in neki stric sta pa si tudi prisvajala pravico do prestola. Prišlo je mej teh privrženci do nekaterih krvavih prask. Evropske velesile, Anglija, Španska in Francija, so v Maroku interesovane, so